

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

VEZİRKÖPRÜ MESLEK YÜKSEKOKULU

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü

Çocuk Gelişimi Programı

Çocukta Oyun Gelişimi

Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oyun

11. Hafta

özenilen üniversite

1 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oyun

Sağlıklı bir topluma sahip olmak istiyorsak işe sağlıklı bireyler yetiştirerek başlamamız gerekir. Sağlıklı bireyler yetiştirmenin temelini ise çocuklarımızı iyi tanımak, anlamak ve onlar için güzel örnekler teşkil etmek oluşturur. Bu anlamda, insan hayatının temellerinin atıldığı ilk yıllar çok önemlidir. Dolayısıyla okul öncesi dönem dediğimiz 0–6 yaş dönemi, ülkemizde her ne kadar değeri yeni yeni anlaşılmaya başlanmış olsa da, insan hayatında göz ardı edilemeyecek bir etkiye sahiptir. Sadece zihinsel anlamda gelişimin büyük bir kısmı değil, kişilik gelişiminin de önemli adımları bu yıllarda atılır. Bu yüzden bu dönemde nasıl bir gelişme sağlanırsa, ileriki yaşlarda da aynı yönde gelişme görülmesi muhtemeldir. Bu noktadan da anlaşılacağı gibi eğer ilk yıllarda çocuklarımıza güvenli, gelişim alanlarını olumlu yönde destekleyen, ihtiyaçlarına cevap verebilen ortamlar ve rehberlik sağlanırsa; kendisine güvenen, sağlıklı, başarılı ve mutlu bireylerin yetişmesi hiç de zor olmayacaktır (Özdiñç, 2011).

Okul öncesi eğitim, 0-6 yaş dönemini kapsayan, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal, dil, psikomotor, özbakım gelişimlerini destekleyen planlı, sistemli bir eğitimidir. Bu eğitim içinde gerçekleştirilen bütün eğitimsel etkinlikler yer almaktadır (Aydın ve Aydın, 1999).

Oyun, çocuğun eğlenerek öğrenmesi, merakını giderebilmesi, enerjisini harcaması ve en önemlisi mutlu olabilmesi için en güzel yoldur. Hiçbir çocuk oyun oynayarak yorulmaz, aksine oyun ile rahatlar, dinlenir ve farkında olmadan birçok deneyim kazanır (Metiner, 2015c).

Çocukların kendileri için hazırlanan eğitim programlarından etkin yararlar sağlayabilmeleri, kendilerine sunulan öğretim olanakları ve öğretim yöntemi ile yakından ilişkilidir. Çocukların tüm öğretim gereksinimlerini tek bir yöntemle karşılanması her zaman mümkün olmayabilir. Çocuğun gelişimini bütünüyle destekleyebilmek için farklı yöntemlere başvurmak gerekir. Ancak, tüm çocuklar için geçerli olan, hatta sadece kültürel değil, evrensel boyutta uzlaşan çocukların oyuna olan gereksinimi ve ilgisidir. Eğitim programlarının planlanmasında en önemli kriter, hedef kitlelerin gelişimsel özellikleri, ilgi ve gereksinimleri ile uyumlu hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşmanın en verimli yollarını uygulamaya sokmak olduğuna göre, evrensel olan bu ilgi, yani oyun eğitim programlarının bir uygulama stratejisi olarak ele alınabilir. Çocukların eğitiminde oyun bir araç olarak kullanıldığında, öğrenme ortamında beklenen öğrenci-eğitimci verimliliği de artacaktır (Kıldan, 2001).

1.1 Öğrenme Merkezlerinde Oyun

Öğrenme merkezleri günlük eğitim planı akışında yer alan etkinliklerde ele alınan kazanım ve göstergeler doğrultusunda seçilmiş farklı materyalleri barındıran, birbirlerinden dolap, pano, farklı renkte halılar, yer döşemeleri ya da yere yapıştırılan bantlar gibi malzemelerle ayrılmış olan oyun alanlarıdır (MEB, 2012).

Öğrenme merkezleri, çocuğun yaratıcılığını geliştirme, sosyal ilişkilerde bulunarak kendisini ifade etmesini sağlama, yardımlaşma, paylaşma, başladığı işi sonuçlandırma, sorumluluk alma ve aldığı sorumluluğu yerine getirme, problem çözme, olaylar arasında neden-sonuç bağlantıları kurma, kas becerilerini geliştirme gibi bir çok açıdan yararlıdır. Çocuklar öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunlar sırasında iç dünyalarında yaşadıkları mutluluklarını, öfkelerini, kızgınlıklarını, korkularını, duygularını ve hayallerini yansıtarak kendilerini ifade ederler (Metiner, 2015c).

Çocuklar öğrenme merkezlerinde bulunan araç-gereçleri kullanarak deneme yanılmalar sonucunda, objeleri incelemeyi ve araştırmayı öğrenirler. Bu merkezlerde oynanan oyunlar çocuğa serbestçe oyun alanı, oyuncak ve arkadaş seçme fırsatı verir. Çocuklar bu merkezlerde kendi koydukları kurallara göre ve ellerindeki malzemeyi kullanarak, çeşitli meslekleri ve çeşitli olayları canlandırırlar. Oyun araç gereci bakımından yeterlilik ve çeşitlilik gösteren öğrenme merkezleri çocuğu daha özgür ve yaratıcı yapar. Öğrenme merkezlerinde oynanan oyunlar arasında; düş gücü oyunlarının yanı sıra masa oyunları eğitici oyuncaklarla oyunlar, müzikli oyunlar, bloklarla oyunlar, kukla oyunları ve dramatik oyunlar yer almaktadır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen merkezler; blok, kitap, müzik, sanat, fen ve dramatik oyun merkezleridir. Öğretmen gerekli zaman ve durumlarda seçilen temalara uygun olarak bir süreliğine yeni merkezler de oluşturabilir. Bunun yanı sıra çocukların banka, postane, restoran, sağlık kurumları, alışveriş mağazaları vb. yerlerde yaşam becerilerini bağımsızca geliştirip uygulayabilecekleri farklı merkezler de hazırlanabilir. Geçici bir süre için oluşturulan bu merkezler çocukların ilgisine göre iki ya da üç gün, bazen de bir hafta boyunca sınıfta yer alabilir (MEB, 2012).

1.1.1 Blok merkezi

Çocukların yaşadıkları ortamlarda yer alan farklı boyut, şekil ve renkteki figürleri ve bunlar arasındaki ilişkileri fark etmesine ve farklı figürler kullanarak yapı-inşa oyunları aracılığıyla yaratıcılıklarını kullanmasına olanak tanıyan bir merkezdir. Bu merkez için geniş bir alana ihtiyaç vardır ve çocuklar hareketli olup çok ses çıkarabilecekleri için sessiz olunması gereken merkezlerden uzak olmalıdır. Blok merkezinde çocukların yaratıcılıklarını gözler önüne serdikleri, deneme yanılma yoluyla özgün ürünler oluşturdukları oyunlar ön plandadır. Özellikle de çocukların küçük kas motor becerilerini geliştirme olanağı bulunduğu bir merkezdir. Bunun yanı sıra bloklarla özgün ürünler oluşturmak ve oyunlar yaratmak çocukların zihinsel becerilerine de katkılar sağlar. Ayrıca paylaşma, iş birliği gibi kavramlar bloklarla oynarken çocukları kazandıkları sosyal becerilerdir (Erşan, 2011; MEB, 2012).

1.1.2 Kitap merkezi

Çocukların okuma-yazma etkinliklerine ve kitaplara karşı olumlu tutumlar geliştirmesini sağlamayı, dil ve iletişim becerilerini desteklemeyi amaçlayan bu öğrenme merkezinin rahat, aydınlık ve görece sessiz bir mekânda olmasına özen

gösterilmelidir. Bu merkez çocukların basılı materyalleri inceleyebileceği, bazen masada bazen bir mindere uzanarak kitap/dergi vb. bakabileceği bir alandır. Kitap merkezinde oyunu düşünmek ilk etapta zor olsa da çocuklar işin içinde olunca yaşanan her yerin bir oyun alanı olduğu unutulmamalıdır. Merkezde bulunan kitapların renklerine boyutlarına göre dizilmesi oyunlaştırılabileceği gibi, kitapların resimlerinden yola çıkarak oyunlar üretilebilir (Metiner, 2015c). Okunan bir masalın oyunlaştırılması, çeşitli tekerleme, bilmece oyunları, parmak oyunları ve pandomim gibi oyunlar bu merkezde en sık gözlenen faaliyetlerdendir (Öztürk, 2001).

1.1.3 Müzik merkezi

Çocukların müzik ile ilgili bilgi ve becerilerini destekleyerek deneyim kazanmalarını sağlayan etkinliklerin yapıldığı bir öğrenme merkezidir. Okul öncesi eğitim kurumunda müzik merkezinin olması, çocukların hem erken dönemde müzik eğitimiyle ilgili bireysel bilgi ve becerilerinin oluşmasını ve gelişmesini sağlayacak hem de genel müzik kültürünün oluşmasına katkıda bulunacaktır. Bu merkezde özellikle gerekli çalgı ve araç-gereçlerin bulundurulması ve bunların hem çocuklar hem de öğretmenler tarafından etkin bir şekilde kullanılması, ritim duygusunun gelişebilmesi ve işitsel algının uyarılması açısından önemlidir. Çocuk bu merkezdeki çalgı ve araç-gereçler yardımıyla bilişsel, sosyal duygusal ve motor becerilerini artırmaya yönelik çeşitli oyun faaliyetlerinde bulunabilir. Müzikli ront çalışmaları, ritim çalışmaları müzikli dramatizasyon ve yaratıcı dans gibi faaliyetler bu merkezin başlıca uygulamalarını oluşturur (MEB, 2012; Metiner, 2015c; Öztürk, 2001).

1.1.4 Sanat merkezi

Çocukların geçmiş deneyimleri ve öğrendiklerini temel alarak yeni fikirler ve özgün ürünler ortaya koymalarına olanak tanımayı amaçlayan, farklı malzemelerle etkileşime geçerek keşifler yapabileceği ve farklı deneyimler yaşayabileceği bir merkezdir. Bu çalışmalar süresince çocukların estetik algıları ve manipülatif becerileri gelişir. Dönem başında ve daha küçük yaş gruplarında daha basit materyaller ile başlanması ve çocukların beceri düzeyleri arttıkça materyallerin de daha karmaşıklaşması gerekir. Çocukların ürettikleri ürünlerin çocukların göz hizasında ve çocuklar tarafından sergilenmesine özen gösterilmelidir (Erşan, 2011; MEB, 2012). Bu merkezde oluşturulan sanat ürünlerinin araç olarak kullanılması neticesinde oluşturulmuş oyunlara oldukça sık rastlanır.

1.1.5 Fen merkezi

Çocuklar dünyaya karşı içten gelen bir merak duyar ve çevrelerinde olup biteni öğrenmek isterler. Bu öğrenme merkezi çocukların merak duygusu ve öğrenme arzusunu uarmayı ve çocukların yaşadıkları dünya hakkında yeni şeyler öğrenmelerini desteklemeyi amaçlar. Çocukların bilimsel süreç becerilerini geliştirebilecekleri bu merkez, aydınlık ve rahat çalışılabilecek şekilde düzenlenmeli ve görece sessiz merkezlere yakın olmalıdır. Bu merkez bünyesinde bulundurduğu

çeşitli ve ilginç materyaller bakımından yeni yeni oyunlar keşfetmek için idealdir. Bazen bir büyüteç oyuncak olurken bazen ana sınıflarındaki balıklar çocukların hayal dünyalarının ve meraklarının oyun aracı olurlar. Bu merkezin materyal yönünden zengin ve güncel tutulması çocukların oyunlarında özgür bırakılması önemlidir. Yine planlı bir şekilde çocuklarla taşları toplama, toprağı çamur hâline getirip oynama fen ve doğa merkezinde uygulanabilir (MEB, 2012; Metiner, 2015c).

1.1.6 Dramatik oyun merkezi

Oyun çocuğun tüm gelişim alanlarını destekler. Çocuklar dramatik/sembolik oyun sırasında nesnelere ve kişilerle etkileşimde bulunur ve nesnelere düşünce, durum ve diğer nesnelere temsil etmek için kullanırlar. Sembolik düşünmenin gelişimini destekleyen bu öğrenme merkezinde çocuğun farklı roller almasına, yeni keşiflerde bulunmasına, günlük yaşamdan olayları ve kişileri doğaçlama olarak canlandırmasına imkân sağlayan materyaller yer almaktadır. Bu merkez için çocukların serbestçe oyun oynamasını, birbirleriyle etkileşmesini ve farklı oyun senaryoları oluşturmasını destekleyecek genişlikte bir alan düzenlenmeli ve bu alanın sessiz olunması gereken merkezlerden uzak olmasına özen gösterilmelidir. Bu merkezde bulunan kuklalar ile çocuklar sadece kendilerinin ses, duygu kattığı bir oyun arkadaşı edinirler. Kuklalar çocukların en sadık dostları olabilir ve asla yorulmadan onlarla oynayabilirler. Bu merkez ile çocukların yaratıcılığı oyunla bütünlüştür. Merkezde değişik çeşitte ve yeterli sayıda kukla olması önemlidir. Ayrıca bu merkezin başlıca araç-gereçlerinden biri de eğitici oyuncaklardır. Eğitici oyuncaklar; çocukların oynayarak öğrenmelerini sağlayan ve bu sırada bazı kavramları geliştirmelerine, obje ve olayları daha iyi anlamalarına yani daha çok çocukların zihinsel gelişimlerine yardımcı olan oyuncaklardır. Öğretmen çocuğa eğitici oyuncak ile özgürce oynaması için fırsat vermelidir. Bu merkezde çocuğun tüm gelişim alanlarına uygun oyuncaklar olmalıdır (Erşan, 2011; MEB, 2012; Metiner, 2015c).

1.2 Etkinlik Türleri ve Oyun

Okul öncesi eğitim kurumlarında çeşitli etkinlik türleri kullanılır. Bu etkinlikler vasıtasıyla eğitim-öğretim faaliyetleri sürdürülür ve çocuğun tüm gelişim alanlarının desteklenmesi amaçlanır. Bu etkinlikler sınıf içinde yapılabileceği gibi açık havada da yapılabilir ve mümkün olduğunca açık havada gerçekleştirilmesi önerilir. Etkinlikler büyük grup olarak planlanıp uygulanabilir. Ancak öğretmen bu etkinlikleri planlarken küçük grup ve bireysel olarak uygulanacak şekilde de düzenlemeye özen göstermelidir. Okul Öncesi Eğitim Programı (2012)'nda bu etkinlikler şu şekilde belirtilmektedir: Türkçe, Sanat, Drama, Müzik, Hareket, Oyun, Fen, Matematik, Okuma Yazmaya Hazırlık ve Alan Gezileri (MEB, 2012).

1.2.1 Türkçe etkinliklerinde oyun

Çocukların zihinsel gelişimleri ile dil gelişimlerinin paralel ilerlediği bilinmekte ve dil kullanımının zihinsel gelişimin bir göstergesi olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca

okul öncesi eğitimin temel amaçlarından biri de çocuğun Türkçeyi doğru kullanmasıdır. Bu amacı uygulamaya geçirmek ve çocukların zihinsel gelişimlerine katkı sağlamak için okul öncesi eğitim kurumlarında özel bir etkinlik saati olarak Türkçe etkinlikleri vardır. Çocuklar bu etkinliklerle başkalarının konuşmalarını dinleyerek ve uygun karşılıklar vererek konuşmaya katılır, duygu ve düşüncelerini bir çok yeni kelime ve doğru telaffuzla ifade eder. Oyun, Türkçe etkinliklerinin hazırlık aşamasında parmak oyunları, bilmeceler şeklinde kendini gösterirken, bir hikâye ya da masal okunurken öğretmenin kukla oynatması, karakter yansımalarında oyunlaştırma vardır. Yine dramatizasyon, pandomim gibi etkinlikler ile çocuklar oyunla ana dili etkinliklerine katılmış olurlar (Metiner, 2015c; Öztürk, 2001).

1.2.2 Sanat etkinliklerinde oyun

Çocuğun yaratıcılığını ve hayal gücünü kullanarak problem çözmesine, eleştirel ve çözüm odaklı düşünmesine olanak tanıyan etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri aynı zamanda çocukların kendilerini ifade ederek iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Bunlara ek olarak sanat etkinlikleri çocuğun kendini, içinde bulunduğu kültürü ve diğer kültürleri daha iyi anlamasına olanak tanıyarak farklılıklara saygı duymasına da yardımcı olur. Küçük grup çalışması olarak planlanan, çocukların ilgi ve gereksinimlerine yönelik olarak bireysel olarak da uygulanabilen etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri bir öğrenme merkezinde yapılabileceği gibi gün içinde ayrı bir etkinlik olarak da yer alabilir. Süreç tek bir ürün ortaya çıkarmak amaçlı planlanmaz. Grubun sayısına ve özelliğine göre çeşitli etkinlikler ve etkinliklerle ilgili materyaller hazırlanmalı, çocuğa seçme fırsatı tanınmalıdır (MEB, 2012).

Sanat etkinlikleri temelde yaratıcılığı ve estetik duyarlılığı geliştirmeyi hedefleyen etkinliklerdir. Boyama çalışmaları, yoğurma maddeleriyle çalışmalar, kâğıt işleri, artık malzemelerle çalışmalar bu etkinlikler kapsamındadır. Okul öncesi dönem çocuğunun maddeyi aktif katılımı ile tanıması, maddeye yeni bir şekil ve işlev kazandırması sanat etkinlikleri çalışmalarıyla olur. Oyun, sanat etkinliklerinin tüm aşamalarında temeldir. Sanat etkinliklerindeki oyun örnekleri öğretmen ve çocukların yaratıcı bakış açıları ile daha da zengin ve eğitici bir role bürünür. Bir çocuğun kalemi eline alıp karalama, çizme, boyama, kesme, yuvarlama gibi sanat etkinliklerini oyun algısıyla yapar. Özellikle sembolik oyun anlayışı ile makasını çizgileri taşırmadan kesmesi için özen gösterir. Örneğin makas tutmayı yeni öğrenirken makasımızın karnı acıkır ve karnının doyması için ktır ktır kâğıt kesmesi gerekir. Bir çizgi üzerinde kesim istiyorsak; makasımız bir araba olur, çizgimiz de yol, yoldan çıkmadan arabamızı sürmemiz gerekebilir (Metiner, 2015c; Öztürk, 2001).

1.2.3 Drama etkinliklerinde oyun

Drama çocukların bir grup içerisinde durum ya da olayları kendi yaşantılarından yola çıkarak, materyaller kullanarak, dramatik formlar yoluyla canlandırmalarıdır. Okul öncesinde drama çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesini amaçlayan, tüm gelişimlerini destekleyen, daha önceden belirlenmiş amaçları olan, olayları sözel ya da sözel olmayan iletişim yöntemleriyle ifade etmeye dayalı, içinde canlandırmaların

olduğu oldukça eğlenceli bir etkinliktir. Drama etkinlikleri ile oyun birbirine oldukça yakın faaliyetlerdir ki dramanın temelini oyun oluşturur. Bu iki etkinliği birbirinden bağımsız düşünmek imkansızdır. Öğretmenin liderliğinde uygulanan drama sürecinde ısınma, canlandırma ve değerlendirme çalışmaları yer almaktadır. Isınma çalışmalarına hareket çalışmaları ile başlanabilir. Hareket çalışmaları çocukların kendi vücudunu tanımalarına ya da uzamsal farkındalık geliştirmesine yönelik oyunlardan oluşur. Bu süreç çocukların oyuna katılma isteğini artırır, çocukların birbirlerine ısınmalarını ve rahatlamalarını sağlar, çocukları doğaçlama yapmaya hazırlar. Canlandırma aşamasında, belirlenen kurallar içinde çocuklar özgürce oyun kurarlar. Bu aşamada hikâye oluşturma, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama gibi tekniklerden birine ya da bir kaçına birden yer verilebilir. Belirtilen tekniklerden hem canlandırma aşamasında hem de diğer aşamalarda yararlanılabilir. Değerlendirme aşamasında, eğitimci tarafından yansıtma ve değerlendirme sorularıyla drama etkinliğinin değerlendirilmesi yapılmalıdır. Değerlendirmede çocuklardan süreç ile ilgili afiş hazırlamaları, resim yapmaları gibi farklı çalışmalar yapmaları da istenebilir (MEB, 2012).

1.2.4 Müzik etkinliklerinde oyun

Müzik etkinlikleri, çocukların hem bilişsel, sosyal duygusal, motor ve dil gelişimlerini destekleyen, hem de müziksel gelişim sürecini olumlu yönde etkileyen çalışmalardır. Bu çalışmalar, ses ve müzik dinleme ve ayırt etme çalışmaları, ritim çalışmaları, nefes ve ses çalışmaları, şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı hareket ve dans, müzik eşliğinde hareket, müzikli öykü oluşturma gibi etkinliklerden oluşur. Bu etkinlikler, doğru ve nitelikli müzik dinleme, söyleme ve çalma alışkanlıklarını çocuğa kazandırmanın yanı sıra, yerel ulusal ve evrensel çocuk müziğini tanımalarını da destekler. Ayrıca bu etkinlikler, bireysel olarak ve toplulukta müzik yapma, başkalarını dinleme, işbirliği yapma gibi sorumluluklar kazandırır. Müzik, öğrenmeyi ve algılamayı kolaylaştıran etkin yollardan biridir. Müzik etkinlikleriyle çocuk, ince-kalın, hızlı-yavaş, uzun-kısa gibi pek çok kavramı öğrenir ve pekiştirir. Bunun yanı sıra konuları daha kolay anlayabilir. Eğitici ve öğretici çocuk şarkıları, ezgili saymaca, bilmece, tekerleme ve atasözleri dil gelişimine katkı sağlamak için kullanılan araçlardır. Çocuk bunları söylerken hem zevk alacak, hem de doğru ve akıcı konuşma becerilerini kazanacaktır. Müzik etkinliğinin, çocuğun motor gelişimine de büyük katkısı vardır. Çocuklar müzikle bedensel hareketleri birleştirerek, müziğin karakterine ve ritmine uygun olarak belli bir düzen içerisinde hareket etme becerisini kazanır. Müzik etkinliği ayrıca basit vurmali çalgılar çalarak el-göz koordinasyonu ve aynı anda iki elini birlikte kullanabilme becerisini de kazandırır. Çocukların kendilerini sözel olarak kolayca ifade edemediği durumlarda, müzik etkinlikleri sosyal duygusal gelişimlerini destekleyerek özgüven kazanmalarına yardımcı olur (Erşan, 2011; MEB, 2012).

Gelişim sürecinde bir çocuğun ilk gelişen duyusunun işitme duyusu olduğu bilinmektedir. Daha anne karnındaki bir bebek bile müziğe tepki vererek onu bir oyun aracı olarak kullanmaktadır. Müzik çocuk için bazen başlı başına bir oyundur, bazen de oyun için bir araçtır ve oyundaki eğlenceyi artırır. Okul öncesi eğitim

kurumlarında çocukların duygu, düşünce, bunalım ve enerjilerini olumlu yönde çözümlenmelerine yardımcı olan müzik etkinliklerinin temel amacı çocukların yaşamlarını zenginleştirmektir. Şarkılı oyunlar, danslar, rontlar, ritim tutma ve ritmik bir alet kullanma yoluyla çocuklar bir taraftan eğlenirken bir taraftan da gelişimlerine olumlu katkılar sağlanmış olur. Gruba uyum sağlama, yeni sözcükler öğrenme, yeni kavramları ve bunların ayrıntılarını öğrenme, yönergeyi anlama, duyma, hatırlama, ezberleme, ses ve söz üzerinde dikkatini yoğunlaştırma, müzik eşliğinde koordineli hareket etme gibi beceriler müzik ve oyun ile gerçekleşir (Metiner, 2015c).

1.2.5 Fen etkinliklerinde oyun

Fen etkinlikleri çocukları dikkat etmeye, soru sormaya, merak etmeye, gözlem yapmaya, araştırmaya, incelemeye ve keşfetmeye yönelten etkinliklerdir. Çocuklar ilk elden deneyimler kazanırken onların bilimsel süreç becerilerini kullanmalarına özen gösterilmelidir. Bu etkinliklerle yaşam gerçeklerini tanıtırken çocuklarda çevre farkındalığı da sağlanacaktır. Çocukların çevrelerine karşı doğru tutumlar geliştirebilmeleri ve doğru davranabilmeleri için öğretmenin tutumlarının da doğru olması ve doğru davranması gerektiği unutulmamalıdır. Çünkü çocuklar çok iyi birer gözlemcidirler (MEB, 2012).

Fen etkinlikleri ile çocuklar yaşadıkları dünyaya karşı meraklarını giderirler. Deneyler, keşif gezileri, doğal madde ve çeşitli araçlar bu etkinliklerde kullanılabilir. Çocuklar fen etkinliklerinden sonra yaşadıkları durumlar karşısında “ben bu olayı biliyorum çünkü sınıfta yaşadım” tepkisi verirler. Örneğin, yağmurun nasıl yağdığını sınıf ortamında yapacağınız bir deney ile yaşayarak gösterirseniz, öğrenciler günlük hayatlarında yağmurun nasıl oluştuğunu anlamlandırabilirler. Öğrencilerin hepsine deneme, yanılma, araştırma, inceleme fırsatı verilmez. Bu fırsatlar verilmeden önce öğrencilerin güvenliği düşünülmeli, ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik araç-gereç ve etkinlikler hazırlanmalıdır. Oyun ile fen etkinlikleri çocuklar için daha ilgi çekici olabilir. Okul bahçesinde yapılacak bir inceleme yürüyüşü her çocuğun farklı bir role bürünmesi ile oyunlaştırılabilir. Sınıf içinde bitki yetiştirme ya da hayvan besleme etkinlikleri de çocuklara oyun halinde sunulabilir (Erşan, 2011; Metiner, 2015c; Öztürk, 2001).

1.2.6 Matematik etkinliklerinde oyun

Matematik eğitimi, çocuğun bilişsel gelişimine katkı sağlamak, çocuklarda matematiğe karşı olumlu bir tutum kazandırmak, çocukların önceden getirdikleri kavramsal bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurmasına yardımcı olmak, matematiksel kavramların neden ve nasıl kullanıldığını anlamaya yardımcı olmak amacını taşımaktadır. Ayrıca matematik etkinlikleri ile çocuklarda matematiksel sorgulama becerisini geliştirmek amaçlanmalıdır. Uygulanan matematik etkinlikleri ile çocuklar çevrelerindeki örüntüleri fark etmeli, varsayımlar geliştirip bunları deneyebilmeli, problem çözebilmeli, akıl yürütebilmeli ve matematiksel kavramları kullanarak iletişim kurabilmelidir. Tüm bu becerilerin geliştirilebilmesi için matematik, günlük hayatta karşılaşılabilecek örneklerle oyunlaştırılarak çocuklara

sunulmalıdır. Matematiğin yaşamın ileriki yıllarında çocuklar için korkulu bir rüya olmasını engellemenin yolu onlara matematiği sevdirmektir. Örneğin oyuncakları kutusuna doldururken basit yarışmalar düzenlemek veya eşyaları bavula yerleştirirken bunların sığma durumunu oyunlar vasıtasıyla tekrar tekrar denemek ve konuşmak, hacim kavramının gelişmesine yardımcı olacaktır (MEB, 2012).

1.2.7 Okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinde oyun

Bu etkinlik türü adından da anlaşılacağı üzere okuma yazma etkinliği değil, okumaya yazmaya hazırlık etkinliğidir. Çocuklarını gelişim seviyelerine göre basitten karmaşığa göre düzenlenmiş, eğlendirirken öğreten etkinlikler olmalıdır. Yalnız kalem kâğıt kullanarak yapılan çalışmalar değildir (MEB, 2012; Öztürk, 2001).

Okuma yazmaya hazırlık olarak; kavram geliştirici oyuncaklar ve kavram geliştirici çalışmalar şeklinde iki farklı alanda etkinlik oluşturulabilir. Kavram geliştirici oyuncaklar kavram öğretimi için kullandığımız eğitici oyuncak ya da manipülatif oyuncak olarak da bilinen materyaller ile çocuklara belli yönergeler eşliğinde verilen çalışmalardır. Çocukların bilişsel, motor, dil ve duygusal alanlarda gelişimine yardımcı olur. Kavram geliştirici çalışmalar ise çocukların kavram gelişimini obje ve olaylar arasında neden sonuç bağlantıları kurmalarını destekleyici ya da kalem kullanarak kâğıt üzerinde ve yönergeye uygun olarak yapılan boyama, işaretleme, çizgi birleştirme çalışmalarıdır. Çocukların dikkat süreleri göz önüne alındığında bu çalışmalarda oyunları kullanmak oldukça yararlı olacaktır. Çocuklarınızla yapacağınız kâğıt üzerinde nokta birleştirme çalışması, önce sınıf içinde yerlere noktalar hazırlayıp çocuklara kendilerinin kalem olduğu ve noktaların üzerinden sırayla geçmeleri yönünde yönerge vererek yapılırsa çalışma daha etkili, verimli ve eğlenceli bir hale bürünür. Bazen de kalem kullanmadan havada kalem varmış gibi yapılarak çizilen şekiller oyununun bu etkinlikte etkin kullanılmasını sağlar ve çocuklara haz verir (Erşan, 2011; Metiner, 2015c).

1.2.8 Alan gezileri ve oyun

Alan gezileri çocukların araştırma yapma, problem çözme ve olayı yerinde gözlemlene yolu ile doğrudan ve anlamlı öğrenme gereksinimlerini karşılama amacını taşımaktadır. Bu geziler biryandan çocukların yaşadıkları çevreyi tanımalarına, biryandan da eğitim programına alınan kazanımlara ulaşmalarına ve kavramları öğrenmelerine ortam hazırlayan etkinliklerdir (MEB, 2012). Alan gezilerinde oyunları araç olarak kullanmak sık görülen bir uygulamadır. Alan gezileri sırasında çocukların tren olup yürüdüklerine sanırım hepimiz şahit olmuşuzdur. Bu gezilerde hem eğitim açısından maksimum verim almak hem çocukların güvenliğini sağlayabilmek hem de çocukları eğlendirmek oyun ile oldukça kolaydır.

KAYNAKÇA

Aydın, O. ve Aydın, H. B. (1999). Okul öncesi çocuğunun gelişim özellikleri. R. Zembat (ed.), Marmara üniversitesi anaokulu/anasınıfı öğretmeni el kitabı (ss. 11-18) içinde. İstanbul: Ya-pa Yayınları.

Erşan, Ş. (2011). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve uygulamalarının incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kıldan, O. (2001). Oyunun çocukların gelişim özelliklerine etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Metiner, E. (2015c). Çocuk ve Oyun Ders Notları: Oyun dağarcığını geliştirme-III. (http://www.ataturkuni.com/ow_userfiles/plugins/forum/attachment_1309_5441301cd1fc9_5441300d0c03e_%C3%87OCUK-VE-OYUN-3.pdf, 27.07.2015 tarihinde erişildi.)

Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2012). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara.

Özdiñç, N. K. (2011). Neden okul öncesi eğitim?. Okul Önceciyiz Biz, Anne-Baba-Eğitimci Dergisi, 3 (5), 30.

Öztürk, A. (2001). Okul Öncesi Eğitimde Oyun. İstanbul: Esin Yayınları.